

12
JORNADAES CATALANES
D'INFORMACIÓ
I DOCUMENTACIÓ
BARCELONA
19 I 20 DE MAIG DE 2010

Pla Pilot de Lectura Fàcil a les biblioteques públiques de Catalunya

Joana Casas Poves. Responsable de promoció de la lectura. Subdirecció General de Biblioteques. Departament de Cultura i Mitjans de Comunicació. Generalitat de Catalunya

icasasp@gencat.cat

Anna Pérez Comamala. Col·laboradora de l'Associació Lectura Fàcil

lecturafacil@cobdc.org

Resum descriptiu

Es presenta l'actual panorama de la lectura fàcil (a partir d'ara, LF) a Catalunya: actors implicats (Associació de LF, grup de Treball de LF del Col·legi, editors, institucions, bibliotecaris, lectors), principals actuacions desenvolupades, resultats (oferta del mercat, serveis que s'ofereixen...) amb especial atenció als clubs de lectura existents (descripció, funcionament, distribució territorial, etc.).

La situació actual justifica la posada en funcionament d'un pla pilot per estendre la lectura fàcil arreu de Catalunya a través d'incentivar la creació de clubs de LF entre col·lectius i entitats diverses, amb la participació activa de les biblioteques públiques com a coordinadores i punts de referència al seu àmbit geogràfic. El pla el gestiona l'ALF, amb la col·laboració i suport de la Subdirecció General de Biblioteques de la Generalitat de Catalunya i es du a terme durant el 2009 i 2010. S'explica el pla: metodologia (presentacions del projecte, tallers de formació de monitors dels clubs, seguiment i avaluació), desenvolupament, recursos i resultats dels quatre municipis participants (Tortosa, Les Borges Blanques, Palamós i Ripollet).

S'aporten les conclusions i reflexions derivades de l'experiència, des del punt de vista de tots els actors i participants en el pla.

Paraules clau

Lectura fàcil; Promoció de la lectura; Persones amb dificultats de comprensió lectora; Biblioteques públiques de Catalunya; Dinamització lectora; Neolectors

1. Introducció

Els materials de Lectura Fàcil (LF) són llibres, documents webs, etc. elaborats amb especial cura per ser llegits i entesos per persones que tenen dificultats lectores.

Segueixen les directrius internacionals de l'IFLA que dona orientacions sobre els aspectes tant formals com de contingut per elaborar aquest tipus de materials.

Els llibres de LF estan especialment pensats per a persones novingudes amb poc coneixement de l'idioma d'acollida, alumnes amb dificultats d'aprenentatge o una escolarització deficient, adults que s'inicien en la lectura, persones grans parcialment senils o que pateixen trastorns neuropsicològics, analfabets funcionals, etc.

L'objectiu d'aquests llibres és despertar l'afició per la lectura en les persones que habitualment no llegeixen perquè, per alguna de les raons exposades o per raons similars, la lectura els és particularment difícil.

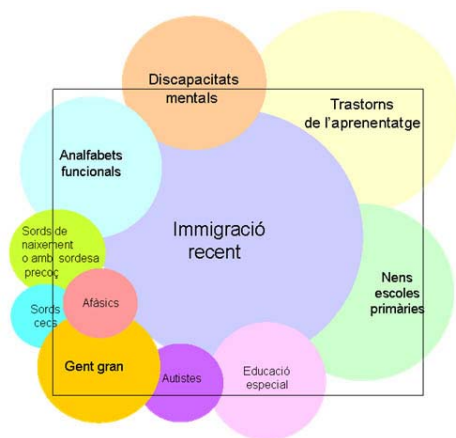
Un club de LF el componen persones amb diferents capacitats lectores que llegeixen un mateix llibre guiats per un monitor o monitora. Utilitzen com a eina bàsica llibres en format LF.

Les biblioteques públiques juguen un paper molt important en la promoció de la lectura tot atenent les necessitats especials de les persones. Una eina bàsica per la dinamització lectora han estat i són els clubs de lectura; el febrer de 2009 hi havia trenta-sis biblioteques amb club de LF.

Conscients de la importància del principi de democràcia lectora, segons els qual tots els ciutadans han de poder tenir accés a la informació i el coneixement, i tenint en compte el paper estratègic que en aquest propòsit juguen les biblioteques públiques, l'Associació de Lectura Fàcil (ALF) i la Subdirecció General de Biblioteques del Departament de Cultura de la

Generalitat de Catalunya (SGB) van desenvolupar un pla pilot que pretenia fer conèixer la LF i difondre-la entre els seus potencials usuaris.

Font: adaptació del gràfic de "Guidelines for Easy-To-Read materials". Bror Tronbacke, IFLA Professional Reports # 54. The Hague (NL), 1997.

Fig. 1: il·lustració gràfica dels grups destinataris de materials de LF, on els cercles representen, aproximadament, els grups, i el quadrat la necessitat de materials de LF.

2. La lectura fàcil a Catalunya

La Fundació Bofill encarrega, el 1998, un estudi sobre les possibilitats per a l'edició de llibres en format LF en català.

Els principals sectors estudiats van ser:

- Persones immigrades
- Persones amb discapacitats
- Persones analfabetes funcionals
- Persones grans

Fruit d'aquest estudi apareix un informe del qual es desprèn que a Catalunya hi ha un nombre molt significatiu de ciutadans que necessitarien aquests materials per poder llegir. A més es constata que tots els segments

de població, amb necessitats de LF, tendeixen a créixer, especialment el de persones immigrades.

1.1 L'Associació Lectura Fàcil

Com a conseqüència d'aquest informe es creà al 2001 la Comissió de Lectura Fàcil en el sí del Col·legi Oficial de Bibliotecaris i Documentalistes de Catalunya (COBDC). S'inicia un programa d'edició de llibres en format LF, seguint les directrius internacionals de l'IFLA i atorgant un logotipus distintiu a les publicacions LF.

Al 2002 neix l'Associació Lectura Fàcil (ALF), descendent d'aquesta Comissió, una entitat sense ànim de lucre que té per objectius fomentar l'elaboració, promoció i distribució de materials que d'acord amb les directrius IFLA, faciliten la lectura a les persones que tenen dificultats lectores i/o de comprensió. Algunes de les activitats realitzades per l'ALF han estat:

- Impartir cursos de diferents formats per a professionals de diferents àmbits socials, docents i culturals. Mereixen una menció especial els cursos presencials a la Universitat de Barcelona i Salamanca i els cursos en línia.
- Impulsar l'edició de publicacions en format LF: fins ara, ha revisat i atorgat el logotipus LF a 80 publicacions (59 en català i 31 en castellà)
- Col·laborar amb institucions públiques i privades, amb les quals ha signat convenis (fins a trenta-dos convenis) per impulsar el coneixement del concepte de Lectura Fàcil i incentivar la creació i difusió de materials LF. Fins ara s'han establert acords amb administracions –entre elles, ajuntaments de tot l'estat- i diferents institucions i fundacions privades que treballen en l'àrea social, associacions professionals i altres.
- Realitzar activitats per a la difusió del concepte de LF i de les seves publicacions; : conferències i presentacions en diferents punts de la

geografia espanyola així com a l'estranger (Portugal – Beja 2007 i a la Fira de Frankfurt 2007).

- Crear una xarxa de biblioteques dipositàries de llibres de LF a Catalunya.
- Fer adaptacions a un llenguatge planer de textos legals i documents informatius per a institucions i empreses que volen millorar la comunicació.

1.2 El Grup de Treball de LF del COBDC

També l'any 2002 es crea el Grup de Treball de LF al COBDC. La major part d'integrants d'aquest Grup de Treball són bibliotecaris de biblioteca pública i treballen per difondre els materials de LF en aquest àmbit. Un equip d'aquest Grup de Treball va realitzar l'any 2004 un estudi sobre l'existència i ús dels materials de LF a les biblioteques catalanes. S'han presentat també comunicacions a congressos bibliotecaris sobre diferents experiències en el funcionament i desenvolupament de clubs de LF en diferents biblioteques públiques.

3. La Subdirecció General de Biblioteques i la LF

A la llum de la situació de la LF a Catalunya, la tasca que desenvolupa l'ALF i la importància i oportunitats que representa la LF per a les biblioteques públiques, el febrer de 2009 la Subdirecció General de Biblioteques (SGB) decideix col·laborar amb l'ALF per pal·liar la desigualtat en el territori català quant a accés dels ciutadans a serveis i recursos de LF.

La SGB valora especialment la tasca que desenvolupa l'ALF i la importància i oportunitats que significa la LF per les biblioteques. D'acord a la responsabilitat que atorga la *Llei 4/1993, de 18 de març, del sistema bibliotecari de Catalunya*¹ a la Generalitat de Catalunya com a impulsora i

¹ "Llei 4/1993, de 18 de març, del sistema bibliotecari de Catalunya", *Diari Oficial de la Generalitat de Catalunya*. Núm. 1727 (29 de març de 1993). Accessible a:

prestadora de suport a les biblioteques per a la promoció de la lectura, veu necessari promoure accions que tinguin com a criteris bàsics l'equilibri territorial de les biblioteques públiques quant a accés i prestació de serveis, la qualitat i el suport a les biblioteques per desenvolupar-los sense que esdevinguin una càrrega més per a un serveis i plantilles sovint molt saturades de treball.

4. Pla pilot de LF: descripció

El febrer de 2009, l'ALF i la SGB dissenyen i engeguen un pla pilot a desenvolupar a quatre biblioteques de diferents demarcacions territorials. El pla té una durada de poc més d'un any (fins maig de 2010) i ha de servir de primera fase per construir un projecte futur més ambiciós que ajudi a estendre la LF a tot el territori català, amb igualtat de condicions quant a qualitat i recursos per als ciutadans.

1.3 Punt de partida

El febrer de 2009 hi havia a Catalunya 33 clubs de LF distribuïts per tota la geografia, tot i que són especialment presents a la província de Barcelona. En la seva majoria eren clubs integrats en les activitats de les biblioteques públiques, tot i que algunes entitats com escoles d'adults, residències de gent gran, o associacions de persones discapacitades també havien format clubs propis, amb el suport de les biblioteques.

- 16,41% població de Catalunya major de 65 anys
- 34,15% població de Catalunya procedent de la resta d'Espanya
- 23,27% població de Catalunya estrangera
- 67 títols de llibres de lectura fàcil disponibles al mercat (44 per adults i 23 per infants)
 - 13 nous títols de publicació prevista durant el 2009
- 33 clubs de LF a Catalunya a:
 - 30 biblioteques públiques
 - 27 de Barcelona
 - 2 de Terres de l'Ebre (B. Sebastià Juan i Arbó, d'Amposta, i B. Marcel·lí Domingo, de Tortosa)
 - 1 de Girona (B. Salvador Allende, Girona)
 - 1 centre de formació d'adults té club de lectura fàcil (l'Hospitalet de Llobregat)
 - 2 residències d'avis (Rubí i Barcelona)
- 5 biblioteques públiques dipositàries de materials de LF (Badalona, Barcelona, Rubí, Viladecans i Vic)
- Central de Préstec i Serveis Especials (CePSE): 58 lots de llibres de LF disponibles (868 exemplars)

Com a resultat de la promoció i difusió de la LF a les biblioteques públiques catalanes s'han assolit un gran nombre de clubs de LF, per això el Grup de Treball LF ha estat organitzant els darrers anys Trobades de Clubs de LF. La primera d'elles va ser el 2007 i el nivell de participació ha fet que es repetís el 2008 i al 2009, reunint fins a 230 participants en la darrera edició.

1.4 Descripció

El pla pilot vol estendre la LF a tot el territori a través d'un conjunt d'accions per explicar, sensibilitzar i incentivar la creació de grups de LF . D'aquesta manera s'afavoreix la lectura amb materials LF entre tots els ciutadans d'una població concreta que presenten dificultats de comprensió lectora, comptant amb la col·laboració de quatre biblioteques dels territoris de Barcelona, Girona, Lleida i Tarragona com a coordinadores i punt de referència a la seva localitat i àmbit d'influència

Per poder portar a terme el projecte, cal establir contacte amb els diferents professionals que treballen en entitats d'atenció i suport a col·lectius d'usuaris potencials de LF (residències d'avis, associacions de col·lectius d'immigrants, escoles d'educació especial, escoles d'adults, presons, associacions que representen persones amb discapacitats intel·lectuals, etc.). En definitiva, amb els diferents professionals del municipi que utilitzen o preveuen utilitzar la lectura com a eina en el seu treball social i cultural. La proposta consistí en fer-ho a partir del contacte directe amb professionals de les diferents institucions convocades, coordinant els clubs de LF desenvolupats per aquests professionals des de la biblioteca de referència i orientant-los des de l'ALF.

1.5 Objectius

Aquests són els objectius del pla pilot.²

1. Divulgar i sensibilitzar en la LF per poder utilitzar la seva lectura com a eina en el treball social i cultural entre col·lectius susceptibles de ser usuaris de LF.
2. Formar els professionals de biblioteques i de col·lectius de persones potencialment usuàries de LF en les habilitats necessàries per a la realització de clubs de LF a tot el territori català.
3. Estendre la LF a tot el territori català.

² Òbviament, alguns d'aquests objectius coincideixen amb els de l'ALF i els de la SGB.

4. Dinamitzar la lectura entre tots els segments de la població que presenten, per diferents motius, dificultats en la comprensió.
5. Crear nous lectors i orientar la promoció lectora.
6. Fidelitzar els nous lectors i fomentar la seva autoestima com a usuaris de cultura.

1.6 Estratègies

Per aconseguir aquests objectius, s'estableixen les següents estratègies:

1. Evitar que el projecte representi una càrrega més per uns serveis i plantilles sovint incapacitades per assumir més feines.
2. Proveir les biblioteques dels recursos necessaris per dur a terme el projecte, principalment pel que a fa a eines de gestió, formació, assessorament i materials de LF.
3. Treballar transversalment el projecte a nivell municipal, implicant diversos agents locals i de forma que la biblioteca esdevingut la impulsora i punt de referència per al projecte local.
4. Oferir assessorament i acompanyament permanent a les biblioteques de part d'especialistes, per a que en cap cas no hagin d'afrontar les seves inquietuds i dubtes en solitari.

1.7 Públic destinatari

Els destinataris del projecte abasten els professionals (de les biblioteques i d'entitats amb usuaris potencials de LF) i les persones amb dificultats lectores (com a potencials usuaris de LF).

- Professionals de les biblioteques a càrrec del desenvolupament d'aquestes accions pilot.
- Professionals que treballen en entitats d'atenció i suport a col·lectius d'usuaris potencials de LF: residències d'avis, associacions de col·lectius d'immigrants, escoles d'educació especial, escoles

d'adults, presons, associacions que representen persones amb intel·ligències múltiples, etc.

- Persones amb dificultats lectores transitòries (immigrants, neolectors, joves amb escolarització deficient, etc.) i/o permanents (dislèxia, trastorns neuropsicològics, senilitat, etc.).

1.8 Actors

El bon desenvolupament del projecte requereix d'una activitat coordinada dels següents actors:

- ALF.
 - Dissenya, coordina i assessora el projecte, especialment des de la vessant de la metodologia per a la LF.
 - Estudia, en col·laboració amb la biblioteca, el seu entorn per identificar els col·lectius objectiu del projecte.
 - Estableix el contacte amb cadascun d'aquests col·lectius per presentar-los el projecte i convocar-los a les sessions que tenen lloc a la biblioteca.
 - Realitza les sessions d'explicació, sensibilització i presentació de la LF i del projecte.
 - Fa el seguiment del projecte, avalua i difon.
- SGB.
 - Dissenya, coordina i assessora el projecte, especialment pel que fa al context i estructura del Sistema de Lectura Pública de Catalunya.
 - Fa el seguiment del projecte, avalua i difon.
 - Ofereix accés a materials de LF, a través del préstec de lots de llibres de LF servits per la CePSE.
 - Financia el projecte.
- Biblioteques.
 - Coordinen el desenvolupament del projecte al seu municipi, amb la cooperació i assessorament de l'ALF.
 - Esdevenen el punt de referència per als col·lectius i persones interessades en la LF.

- Són el punt d'accés als materials de LF per als clubs de LF i les persones interessades a títol individual.
- Proporcionen, si és el cas, l'espai per celebrar les reunions dels clubs de LF.
- Responsables de col·lectius locals amb potencials usuaris de LF, que decideixen posar en marxa clubs de lectura entre els seus membres.
 - Reben les sessions de formació sobre la LF i sobre com portar clubs de LF.
 - Coordinen i condueixen els clubs de LF del seu col·lectiu.
- Usuaris de LF (lectors dels nous clubs de LF formats en els col·lectius locals).
 - Membres dels nous clubs de LF formats a cada entitat o col·lectiu, com a conseqüència del projecte. Són els destinataris finals de totes les accions.

1.9 Tria dels municipis participants

La SGB demana a les serveis regionals de biblioteques que proposin una biblioteca del seu territori per acollir el pla pilot. Es demana que considerin les següents condicions i/o factors d'èxit per a la formulació de les seves propostes:

- Compromís alt de part de la biblioteca: amb un personal molt sensibilitzat cap a la LF, que cregui en les oportunitats que la LF brinda als serveis bibliotecaris públics i decidit a implicar-se i responsabilitzar-se amb el projecte.
- Municipi mitjà, amb presència d'entitats i col·lectius potencialment interessats en el projecte: residències d'avis, associacions de col·lectius d'immigrants, escoles d'educació especial, escoles d'adults, centres d'aprenentatge del català, institucions per a persones amb deficiències físiques o psíquiques ...
- Experiència en dinàmica de treball transversal a nivell municipal: que la biblioteca ja tingui trajectòria en projectes que impliquen entitats i col·lectius diversos del municipi i/o àrea d'influència.

- Administració local amb mostrat interès en projectes d'àmbit socio-cultural.
- Equipament apropiat per acollir les sessions: biblioteca que pugui oferir espais per fer les sessions de presentació, formació del projecte i, si escau, de les potencials sessions dels clubs de lectura que es formin.

Els municipis i biblioteques proposades, i que van formar part del pla pilot, van ser els següents:³

Tortosa (Tarragona). Biblioteca Marcel·lí Domingo.

- Nombre habitants: 35.734
- M²: 1.647
- Plantilla: 3 bibliotecaris + 3 tècnics auxiliars
- Fons: 81.551 documents
- Total documents prestats: 123.460
- Total usuaris préstec: 37.730
- Usuaris préstec/dia: 131,46
- Total carnets préstec: 20.955

Les Borges Blanques (Lleida). Biblioteca Marquès d'Olivart.

- Nombre habitants: 5.942
- M²: 745
- Plantilla: 2 bibliotecaris + 1 tècnic auxiliar
- Fons: 37.311 documents
- Total documents prestats: 45.028
- Total usuaris préstec: 46.832
- Usuaris préstec/dia: 47,53
- Total carnets préstec: 3.868

Palamós (Girona). Biblioteca Lluís Barceló Bou.

- Nombre habitants: 17.766
-

³³ Les dades de biblioteques pertanyen a l'any 2008, i han estat facilitades per la SGB. Les dades d'habitants han estat extretes de *Web de l'estadística oficial de Catalunya Idescat*. Barcelona: Generalitat de Catalunya, 2009. <<http://www.idescat.cat/>>. [Consulta: 21/12/2009]

- M²: 955
- Plantilla: 2 bibliotecaris + 6 tècnics auxiliars
- Fons: 36.038 documents
- Total documents prestats: 51.697
- Total usuaris préstec: 104.480
- Usuaris préstec/dia: 75,28
- Total carnets préstec: 6.837

Ripollet (Barcelona). Biblioteca de Ripollet.

- Nombre habitants: 36.255
- M²: 1.130
- Plantilla: 3 bibliotecaris + 2 tècnics auxiliars + 1 subaltern
- Fons: 51.672 documents
- Total documents prestats: 75.650
- Total usuaris préstec: 89.244
- Usuaris préstec/dia: 82,25
- Total carnets préstec: 11.538

1.10 Fases del projecte: descripció i avaluació

El Pla pilot es va programar en quatre fases per a cada població.

1.10.1 Fase I – Realització d'una jornada de presentació de l'ALF, els materials LF i les seves potencialitats (març/abril 2009)

Per a la realització d'aquestes jornades es van seguir els següents passos:

1. Identificació i localització de les entitats susceptibles de formar part del projecte. Per redactar la primera llista es va sol·licitar la col·laboració de la biblioteca pública del municipi.
2. Distribució d'invitacions i informació sobre l'ALF i el projecte a cadascuna de les institucions.
3. Preparació de la jornada, elaboració del programa i tria de les persones que hi intervindran.
4. Realització de la primera jornada:
 - pressa les dades de les entitats participants que desitgen ser incloses a la llista de distribució Lectfacil.
 - lliurament d'un formulari a aquelles institucions que volen iniciar un club de LF.

Aquesta primera fase es va dur a terme a les diferents poblacions durant l'abril i el maig de 2009 amb uns resultats molt positius. La resposta de participació va ser del 95,55% (86 assistents), respecte al total d'entitats i col·lectius detectats com a usuaris potencials de LF (90 invitacions enviades). Aquest èxit s'atribueix a l'encert de la tria dels col·lectius destinataris i a una metodologia de treball que ha tingut molt en compte una relació personalitzada i continuada amb cada entitat .

BIBLIOTECA	INVITACIONS ENVIADES	ASSISTENTS
B. Marcel·lí Domingo (Tortosa)	23	17
B. Marquès d'Olivart (Les Borges Blanques)	6	31 ⁴
B. Lluís Barceló Bou (Palamós)	24	17
B. de Ripollet (Ripollet)	37	21
TOTAL	90	86

1.10.2 Fase II – Realització de tallers per a monitors de clubs de LF (maig/octubre 2009)

L'objectiu d'aquests tallers és donar formació als professionals de biblioteques i els responsables de col·lectius de persones potencialment usuàries de LF, per a la realització de clubs de LF.

Els tallers els van realitzar els mateixos professionals encarregats de les lectures dramatitzades de textos LF, Patrícia McGill i Ignasi Potrony.

L'organització i realització dels tallers va ser coordinada per cada biblioteca.

S'havia acordat la realització d'un taller per a 15 persones (màxim) a cada població. L'alt nivell d'interès i d'acceptació, però, van fer que en algunes poblacions s'haguessin de realitzar dues edicions dels tallers.

BIBLIOTECA	ASSISTENTS
B. Marcel·lí Domingo (Tortosa)	9
B. Marquès d'Olivart (Les Borges Blanques)	11

⁴ La diferència amb les dades d'invitacions i assistents de Les Borges Blanques, s'expliquen per tres fets: l'assistència de varies bibliotecàries de la demarcació; la pròpia biblioteca va fer invitacions personals a professionals no vinculats ni a l'ajuntament ni a cap altra institució (logopedes, terapeutes ocupacionals, psicòlegs,...); i en l'últim lloc la presència de més d'un professor dels centres educatius convidats.

B. Lluís Barceló Bou (Palamós)	24 (2 sessions)
B. de Ripollet (Ripollet)	17 (2 sessions)
TOTAL	61

1.10.3 Fase III – Seguiment a distància dels grups LF i disponibilitat d'assessorament a petició/a la carta (maig 2009/maig 2010)

Després dels tallers es van facilitar uns formularis per tal que els monitors dels diferents clubs de LF poguessin descriure i valorar el club que estaven coordinant. Com a resultat, es va tenir coneixement de la creació de 19 nous clubs.

Des de les biblioteques de referència i l'ALF es fa un seguiment i assessorament del desenvolupament dels nous clubs creats.

Considerem molt satisfactòria la posada en funcionament de 19 clubs de lectura, dels quals cal destacar la varietat de les entitats implicades i el predomini d'aquelles que treballen amb gent gran (7). La resta són dels àmbits de la normalització lingüística (3), educació especial (2), immigrants (1), salut mental (1), menors tutelats (1) i altres (2).

BIBLIOTECA	NOUS CLUBS
B. Marcel·lí Domingo (Tortosa)	<p>Data d'inici: desembre de 2009</p> <ul style="list-style-type: none"> • CNL (Consorti per a la Normalització Lingüística de les Terres de l'Ebre) Elemental Bàsic 1 • CNL (Consorti per a la Normalització Lingüística de les Terres de l'Ebre) Bàsic 2 • Adults Creu Roja • Centre Residencial Sant Miquel Arcàngel • Centre de dia Residència Jesús • Casal Popular Panxampla • Col·legi Sant Jordi • Associació Atzavara Arrels • Associació Provincial Pensionistes Caixa Tarragona • Associació Gent Gran Ferreries • Centre de dia Pere Mata • Centre ocupacional i Servei d'acolliment residencial Edifici Icària • Centre d'Educació Especial. Escola Verge de la Cinta Centre ocupacional Sant Joan
B. Marquès d'Olivart (Les)	<p>Data d'inici: maig-juny 2009</p>

Borges Blanques)	<ul style="list-style-type: none">• Residència de Gent Gran Data del Club: Juliol 2009
	<ul style="list-style-type: none">• Biblioteca Marquès d'Olivart Data del club : octubre-novembre 2009
	<ul style="list-style-type: none">• Residència de Gent Gran
B. Lluís Barceló Bou (Palamós)	Data d'inici: desembre 2009, gener-febrer de 2010
	<ul style="list-style-type: none">• UEC (Unitat d'escolarització compartida) de l'IES• Oficina del Pla de Barris
B. de Ripollet (Ripollet)	Data d'inici: juliol de 2009
	<ul style="list-style-type: none">• Centre de Normalització Lingüística Vallès Occidental 3 (Ripollet)
TOTAL	19 nous clubs

1.10.4 Fase IV – Jornada de valoració (maig 2010)

Sessió de treball amb les biblioteques i els monitors dels diferents clubs de LF, per tal per tal de treure conclusions del projecte a partir dels resultats obtinguts i dels diferents instruments d'avaluació.

Caldrà realitzar la memòria final del projecte i elaborar les propostes de futur.

1.11 Difusió i comunicació

El projecte ha previst un conjunt d'accions de difusió que es detallen agrupades en funció dels grups de destinataris.

1.11.1 Comunicació interna

- Per a professionals de les biblioteques participants:
 - Presentació i distribució del projecte amb condicions, pautes i calendari d'actuacions.
- Per a agents polítics de les localitats:
 - Van ser les biblioteques de referència les encarregades de comunicar a l'ALF quins eren els representants polítics dels diferents Ajuntaments que havien de ser convidats a l'acte. Se'ls va enviar una invitació formal a través del correu electrònic adjuntant una carta de presentació del pla pilot i informació sobre el projecte de l'ALF.

- Per a entitats susceptibles de participar en el projecte:
 - L'ALF va fer primera cerca dins el teixit associatiu de les diferents poblacions a través de la consulta del web dels diferents Ajuntaments. Aquesta llista es va fer arribar a la biblioteca que de referència que va eliminar aquelles activitats que, a efectes reals no eren actives, i va afegir les que no s'havien detectat. Les biblioteques també van facilitar les dades i persones de contacte directe. A aquestes persones i entitats se'ls va fer arribar una invitació per correu electrònic i ordinari amb una presentació de l'ALF i del Pla Pilot. En casos excepcionals els contactes van ser telefònics.

1.11.2 Comunicació externa

- Per a professionals:
 - Carta informativa adreçada a cada ajuntament implicat.
 - Notícies i/o articles a la premsa sectorial de biblioteques.
 - Notícies a les llistes de distribució per a professionals de biblioteques: BibCat, Publicas, Animación a la lectura, etc.
 - Aportacions en esdeveniments professionals (jornades, conferències, etc.)
- Per a la societat en general:
 - Portal de biblioteques <http://biblioteques.gencat.cat>: notícies d'actualitat, nova secció creada específicament sobre el projecte i publicació de resultats del seguiment del projecte.
 - Web de l'ALF: informació general del projecte i notícies de seguiment.
 - Llista de distribució LectFacil: S'ha anat informant del desenvolupament de cadascuna de les fases

Totes les comunicacions i materials publicats sobre aquest projecte han seguit les directrius sobre imatge institucional del Departament de Cultura i Mitjans de Comunicació de la Generalitat.

Des de l'ALF es valora molt positivament la tasca feta per les diferents biblioteques de referència, tant a l'hora de facilitar els contactes amb les diferents entitats i institucions, com en la valoració i contacte amb els diferents representants polítics locals.

1.12 Pressupost i finançament

La SGB ha destinat directament al projecte 10.000 € per a les despeses de la gestió i realització de tot el pla pilot.

A banda del pressupost assignat al pla pilot, tanmateix, durant el 2009 la SGB ha invertit un total de 2.882,88 € en l'increment de la col·lecció de materials de LF que la CePSE posa disposició de les biblioteques, amb l'adquisició de 15 nous lots per als clubs de LF (15 nous títols, i 15 exemplars per títol).

1.13 Avaluació

El Pla s'ha avaluat de la següent forma:

- Calendari i fases d'avaluació
 - Setembre/octubre 2009: lliurament i anàlisi de respostes d'enquestes als monitors del clubs
 - Maig 2010
 - sessió final d'avaluació (ALF, biblioteques, monitors, entitats i lectors)
 - qüestionari de satisfacció als serveis regionals i biblioteques
- Indicadors
 - Nombre d'invitacions enviades
 - Nombre assistents a les presentacions
 - % assistents a les sessions de presentació en relació a les invitacions enviades
 - Nombre d'assistents a les presentacions que s'han donat d'alta a la llista de distribució LectFacil

- Nombre d'assistents als tallers de monitors
 - Nombre de clubs de LF que s'han creat arran del projecte
 - Percentatge de clubs creats en relació al nombre de monitors formats
 - Nombre d'assistents a la darrera sessió d'avaluació a les biblioteques
 - Grau de satisfacció dels agents participants en el projecte
- Metodologia
 - Recompte dels assistents a les sessions i tallers
 - Distribució i control de formulari d'alta a la llista de distribució LectFacil
 - Qüestionari per als responsables-monitors dels nous clubs formats (control a través de la biblioteca de referència i de l'ALF)
 - Qüestionari d'avaluació de satisfacció per als professionals de les biblioteques
 - Observació directa i converses informals amb els responsables dels clubs, des de les biblioteques de referència
 - Sessions conjuntes d'avaluació

CLUB DE LECTURA FÀCIL

Nom del monitor:

Treballa en una institució local? Nom de la institució:

Dades de contacte: telèfon:

adreça electrònica:

Informació sobre el club LF

Data d'inici:

Durada prevista:

Periodicitat:

Local on es fa la lectura:

Nombre de participants:

Tipologia dels participants:

Programa de lectures:

Fas servir alguna estratègia concreta per a la dinamització del grup? Quina?

Observacions:

Fig. 2: formulari per als monitors responsables dels nous clubs creats.

A continuació detallem el resum de les primeres dades disponibles sobre el desenvolupament del pla pilot corresponents només a les fases de difusió i posada en funcionament dels nous clubs de lectura (gener 2010).

Recordem que en el moment de redactar aquesta comunicació el pla encara no ha finalitzat i no es disposen de les dades globals del projecte.⁵

BIBLIOTECA	invitacions enviades / assistents 1a jornada	assistents tallers per monitors	nous clubs creats
B. Marcel·lí Domingo (Tortosa)	23 / 17	9	13
B. Marquès d'Olivart (Les Borges Blanques)	6 / 31	11	3
B. Lluís Barceló Bou (Palamós)	24 / 17	24	2
B. de Ripollet (Ripollet)	37 / 21	17	1
TOTAL	90 / 86	61	19

D'aquests primers resultats destaca l'èxit de participació a les primeres jornades de presentació del projecte (95,55% de les invitacions enviades) i, sobretot, l'elevat nombre de nous clubs (19) sorgits arran del pla pilot. Els col·lectius i entitats que han format els nous clubs treballen en diferents camps i amb públics diversos (educació especial, immigrants, menors tutelats, etc.), predominant els col·lectius de gent gran i els centres de normalització lingüística. Igualment, és positiu el balanç de monitors formats (61) com valor potencial en la creació de nous clubs, encara que la relació monitors/clubs creats durant el 2009 ens doni en aquests moments una xifra baixa (31,14%).

Es pot valorar com a satisfactòria l'explotació del pressupost a la vista de disposar de 61 persones formades com a monitors de clubs i de la creació de 19 clubs. Cada club compta entre 8 i 12 participants.

Les primeres reflexions i anàlisis qualitatives es donen en forma de conclusions en l'apartat que ve a continuació.

5. Conclusions

De les primeres impressions del desenvolupament d'aquest pla pilot, a més de l'èxit de participació i de la satisfacció dels agents, en destaquen unes idees que es poden avançar com a conclusions.

⁵ Per les dates de realització de les Jornades es disposaran de més dades de resultats.

- La LF es perfila com una pràctica i un instrument molt útil en lla inclusió social a través de la democratització de l'accés a la informació i la cultura de tots els ciutadans (una de les misions de la biblioteca pública). Així ho corroboren les opinions dels agents implicats en el pla pilot quan destaquen que els ha permès convertir en usuaris de les biblioteques a grups de persones que abans no ho eren. Seria una gran fita aconseguir que la LF formi part de les estratègies per aconseguir els objectius dels plans directores de les biblioteques públiques, i dels plans de promoció de l'hàbit lector promoguts a nivell local, regional o nacional.

- Les biblioteques també destaquen com a principals beneficis de la participació en el pla pilot:
 - la creació i/o consolidació de vincles amb altres institucions i entitats del seu entorn i que són l'inici de futures cooperacions
 - la fidelització d'aquests nous grups d'usuaris com a usuaris d'altres serveis de la biblioteca i com a assistents a altres activitats de promoció de la lectura
 - la difusió dels serveis que es presenten pròxims a l'oferta de LF (autoaprenentatge d'idiomes, per exemple)
 - l'oportunitat per les biblioteques de fer de mediadors de la lectura a través de l'acompanyament del creixement d'aquests lectors, especialment per aquells per als quals els materials de LF són una transició cap a d'altres lectures.

L'èxit de la LF a les biblioteques el corroboren l'augment de la demanda dels lectors i entitats, el creixement del nombre de nous clubs de LF⁶ i la

⁶ Els primers clubs de LF s'inicien a les biblioteques al 2005; el 2008 es tenia coneixement de 29 :

- 2005, 4 clubs nous
- 2006, 5 “
- 2007, 14 “
- 2008, 6 “

satisfacció que expressen els professionals de les biblioteques i els altres agents participants.

- Cal destacar que a les poblacions més petites, l'aplicació del pla pilot ha tingut una repercussió més important que en les més grans. Això podria ser pel fet que els municipis més grans solen comptar amb una oferta més àmplia d'activitats que signifiquen una major competència per les propostes de les biblioteques.
- S'observa com a molt positiu i necessari la prestació de suport i assessorament per pal·liar la manca de formació específica en temes de LF i la saturació que sovint pateixen les plantilles. Es confirma el paper de l'ALF com a referent que proporciona assessorament i recursos, no només al personal de les biblioteques sinó també a les persones responsables dels col·lectius de persones susceptibles de practicar la LF. Aquesta línia de treball, i el suport de les administracions, es veuen clarament com a indispensables per consolidar la LF a les biblioteques.
- També es valora el foment del treball cooperatiu entre biblioteques i la creació d'espais i moments de relació entre els seus professionals. Per exemple: compartint dossiers o guies de lectura per als conductors dels clubs; compartint experiències en les trobades anuals de clubs de LF (iniciades el 2007 pel Grup de Treball de LF del COBDC i en les quals col·labora l'ALF i tenen el suport de la SGB).
- A partir de les converses mantingudes amb l'ALF i diversos agents participants en el pla pilot, es detecta la manca d'eines per a l'avaluació dels clubs de LF per fer una valoració quantitativa i qualitativa a partir d'indicadors d'impacte, de resultat i procés, que permetin copsar l'evolució de la LF en el conjunt de les biblioteques de Catalunya, així com proposar factors de correcció i millores.
- Un dels principals punts febles és la limitada oferta de materials de LF: poca producció, predomini de textos literaris en front d'altres temes, pocs materials per a adults i manca de textos d'autors catalans. Aquesta producció es podria estimular a través d'ajuts com

els que atorga l'Institut Català de les Indústries Culturals (com ja va rebre el passat 2009), però també mitjançant l'augment del prestigi d'aquestes edicions i de crear demanda, com fan les biblioteques en estendre la pràctica de la LF. D'altra forma, les biblioteques, i les institucions i col·lectius implicats, corren els risc d'apostar per un projecte que morirà d'èxit molt ràpidament; de fet, algunes biblioteques ja han començat a patir la manca de nous i més adequats títols de LF.

- Els clubs de LF contribueixen a millorar l'expressió oral i la comprensió oral i escrita del català, així com també fomenten l'hàbit de la lectura en català. Això s'ha constatat sobretot en aquells clubs engegats en col·laboració amb centres de normalització lingüística, un dels agents col·laboradors habituals en aquests projectes, que han treballat especialment amb població no catalonoparlant i amb nous nadius. Aquesta qüestió té un valor estratègic per a les biblioteques, atenent a la creixent necessitat d'oferir serveis bibliotecaris per als nous nadius, en tant són col·lectius en augment que solen quedar exclosos de l'oferta clàssica de promoció lectora que fan les biblioteques.

6. Bibliografia

Anglada Plana, Maria Àngels; Muntal Verdaguer, Rosa Maria. "Lectura fácil adaptada a la geriatría". [en línia]. *XV Congreso Nacional de Enfermería Geriátrica y Gerontológica*. València 17-19 d'abril de 2008. Accessible a: <http://www.lecturafacil.net/file-storage/view/bibliografia/Lectura_facil_adaptada_a_la_geriatria.pdf> [Consulta: 20/01/2010]

Laura Serradell Meler. CNL de Badalona i Sant Adrià; Carme Pérez Arnau. Òmnium Cultural del Barcelonès Nord. "En català, llegim i parlem". *Iniciació a la lectura i la conversa en català. Llengua i Ús. Revista Tècnica de Política Lingüística*. Núm. 40 (tercer quadrimestre 2007). P. 23-27

"Llei 4/1993, de 18 de març, del sistema bibliotecari de Catalunya", *Diari Oficial de la Generalitat de Catalunya*. Núm. 1727 (29 de març de

1993). Accessible a:

<http://www20.gencat.cat/docs/CulturaDepartament/Cultura/Documentos/Arxiu/normativa_index.htm%20-%20LLEI_4_1993.doc>

[Consulta: 18/01/2010]

López Cuadra, Remei; Silvestre Gusí, Núria. "Els clubs de lectura fàcil a les biblioteques: un pas més en el foment de la lectura" [en línia]. *11es Jornades Catalanes d'Informació i Documentació. Barcelona, 2 de maig de 2008*. Accessible a <http://www.lecturafacil.net/file-storage/view/bibliografia/Els_clubs_de_lectura_facil_a_les_biblioteques.pdf>. [Consulta: 20/01/2010]

Mayol, Carme. "La lectura fàcil : una eina d'inclusió social". *Bibliodoc: anuari de biblioteconomia, documentació i informació: 2005*. Barcelona : COBDC, 2005. P. 47-63.

Silvestre, Núria; Capo, Maria Rosa."La lectura fàcil a les biblioteques catalanes". *Item*, Núm. 36 (gen./març 2004), p. 57-77.

Trobada d'entitats ciutadanes a l'entorn de la lectura. La Lectura Fàcil, una eina d'inclusió social [en línia]. Barcelona : Associació Lectura Fàcil, 2007. Accessible a <http://www.lecturafacil.net/file-storage/view/bibliografia/trobada_30_11_2007.pdf>. [Consulta 20/01/2010]

Tronckacke, Bror Ingemar. *Directrius per a materials de lectura fàcil*. . Traducció catalana d'Àngels Massísimo . Barcelona: Col·legi Oficial de Bibliotecaris-Documentalistes de Catalunya, 1999.

Web de l'estadística oficial de Catalunya Idescat. Barcelona: Generalitat de Catalunya, 2009. <<http://www.idescat.cat/>>. [Consulta: 21/12/2009]